

[Foss.]

at man nu udvider forslaget til også at omfatte andre lande end de nordiske.

Jeg kan altså på mit partis vegne tilsige støtte til det foreliggende lovforslag.

Helge Larsen: Jeg kan som de foregående ærede ordførere glæde mig over, at dette initiativ nu er taget. Må jeg så, hvad selve realiteten i forslaget angår, have lov at sige, at jeg naturligvis meget gerne bidrager til at lette udøvelsen af en gammel nordisk idrætsgren, som, så vidt jeg ved, har sin oprindelse fra Palnatoke.

Herluf Rasmussen: Jeg skal ikke sige meget til lovforslaget, selv om jeg godt kunne tænke mig at følge det ærede medlem hr. Helge Larsen i hans betragtninger angående Palnatoke. De foreslåede regler er jo en følge af ønsker fra de nordiske lande om, at man får ens muligheder for at indføre jagt- og skydevåben til jagt og skydekurrencer.

Jeg ved ikke, om der i denne forbindelse kan foretages en undersøgelse af, om der er mulighed for koordinering af de gældende bestemmelser for udøvelse af jagtretten. I vort land indskrænkes jagtretten jo mere og mere som følge af, at der bliver færre og færre kulturer, hvor der er mulighed for at drive det, som visse mennesker opfatter som en sport. Men som sagt, jeg vil se positivt på lovforslaget i udvalget.

Iver Poulsen: På mit partis vegne kan jeg tilsige lovforslaget støtte.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg er denne gang i den lykkelige situation at kunne takke samtlige ærede ordførere for tilslutning til dette ikke alt for vidtrækkende lovforslag.

Det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen rejste spørgsmålet om koordinering af reglerne på jagtrettens område. Det er et meget, meget vidtrækkende spørgsmål, som jeg slet ikke tør tage stilling til i denne omgang.

Det ærede medlem frk. Helga Pedersen ønskede, at reglerne i de tre nordiske lande skulle være helt ensartede. Jeg skal gøre et desperat forsøg på at fremskaffe lovteksten fra Norge og Sverige og se, om vi

kan komme det nærmere; men vi kan jo i alt fald ikke skrive loven på samme sprog.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 765, fremsættelsen i tidenden sp. 1308).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. Christiansen: Det foreliggende lovforslag om statstilskud til orkestre uden for hovedstaden anser jeg for særdeles vigtigt, og jeg vil gerne takke den højtærede undervisningsminister for det initiativ, der her er vist. Jeg er klar over, at den endelige løsning af dette for øvrigt måske noget vanskelige problem først kan forventes, når den af undervisningsministeriet nedsatte musikkommission har tilendebragt sit undersøgelsesarbejde.

Lovforslaget er et betydningsfuldt skridt henimod en rationel løsning af problemerne for vort musikliv i provinsen og vil betyde en stabilisering og en vigtig fremhjælpning af den levende musik netop på de steder, hvor en snarlig hjælp vil være af afgørende betydning.

Der kan være grund til stærkt at understrege det utrættelige arbejde, der gennem en årrække er gjort adskillige steder i provinsen for at fremme provinsens musikliv. Jeg vil gerne tage anledning til at udtrykke min uforbeholdne anerkendelse over for de mange mennesker, der både i den daglige ledelse og administration og i det egentlige orkesterarbejde har ydet en indsats, som jeg værdsætter og priser meget højt. Jeg vil også i samme forbindelse takke en række kommunalbestyrelser for den støtte og interesse, de har vist over for det pionerarbejde, der er udrettet på dette område.

Vi kan ingenlunde være helt tilfredse med, at vi her i hovedstaden har to store

[Chr. Christiansen.]

og ansete orkestre samt et betydningsfuldt musikindslag fra Danmarks radio. Vi kan absolut ikke undvære orkestermusikken i provinsen, hvis vi skal opnå en helhed i vort kulturelle arbejde på musikkens område. Den stærke udvikling, man har oplevet med film og radio og nu fjernsyn, har i højere grad ramt den levende musik i provinsen end i hovedstaden. Der var perioder i 20'erne og i 30'erne, hvor flere musikforeninger og orkestre stagnerede og nogle endda bukkede helt under. Alligevel viste der sig i de år, der fulgte efter krigen, en ny interesse for udbredelsen af den levende musik og endda, må man fremhæve, med en bredere tilslutning fra befolkningens side, end man egentlig tidligere havde kendt.

Radioen var måske i starten noget hævende for musikinteressen, men det viste sig alligevel senere, at radioens musikudsendelser vakte ny forståelse og kom til at betyde, at musiklivet i provinsen igen kunne blomstre frem. Den kulturelle fonds støtteforanstaltninger gennem en årrække skabte også nogen interesse for udbredelsen af den levende musik helt ud i de fjerneste egne af landet.

For øjeblikket kan der næppe være tvivl om, at musikinteressen er i vækst og udvikling. Tilslutningen til mange af koncerterne er usædvanlig stor, og det lover jo, når man ser på spørgsmålet som helhed, særdeles godt for fremtiden.

Det er ikke muligt at skabe betingelser for musikkens udbredelse uden offentlig støtte, hvad enten denne ydes kommunalt eller statsligt eller begge dele i forening. Der er også hidtil på en lang række områder opnået offentlig støtte, men der er alligevel ikke opnået et solidt grundlag for orkestrenes stabilisering og for den videreudbyggende udvikling.

Så vidt jeg kan se, arbejder vore orkestre uden for hovedstaden under så betydelige vanskeligheder, at det må foranledige en fast tilskudsordning fra statens side. Med de tre store landsdelsorkestre i Århus, Ålborg og Odense har vi en værdifuld grundstamme at bygge på. Århus Byorkester blev oprettet i 1935, Ålborg Byorkester i 1941 og Odense Byorkester i 1945. Til de 3 landsdelsorkestre, som jeg her har nævnt,

kommer en række orkestre, der er mindre, men meget betydningsfulde for de enkelte byer og deres omegn; jeg kan eksempelvis nævne Horsens, Randers, Esbjerg, Silkeborg og Vejle; måske er der endnu flere.

Jeg er enig med den højtærede undervisningsminister i, at provinsorkestrene ikke kan vente på resultatet af musikkommissionens endelige overvejelser, navnlig når vi ser på det foreliggende lovforslagsbestemmelser, som efter min mening ikke foregriber den kommende kommissionsløsning. Vi bør ikke udsætte os for den mulige fare, som en yderligere udsættelse kan betyde for vore provinsorkestre.

Lovforslagets bestemmelser vil ikke alene bringe provinsens musikliv ind i bedre og mere rationelle former, men det vil også betyde, at der kommer mere orden og mere ligelige forhold for hele det praktiske muskarbejde. Jeg kan derfor tilslutte mig bestemmelserne i §§ 1, 2 og 3, selv om jeg gerne ser enkeltheder nærmere drøftet i et udvalg. Også bestemmelserne i § 4, der angår de mindre orkestre, finder jeg betegner betydelige fremskridt, som kan give disse orkestre bedre arbejdsvilkår i den kommende tid. Mange mindre orkestre udfører et anerkendelsesværdigt arbejde og samler mange musikinteresserede omkring sig.

Statstilskuddet til driften af de 3 landsdelsorkestre skal efter forslaget bestemmes ydes med halvdelen af de samlede godkendte lønningsudgifter, når i øvrigt en række nærmere betingelser er opfyldt. Jeg tror, dette er en god form for støtte til orkestrene; gennem årene har det netop været lønningsudgifterne, der har været så meget besvær med; og det må erkendes, at der nu gælder meget ulige aflønninger for provinsens og hovedstadens musikere. Bestemmelserne i § 2 kan ændre dette forhold og give orkestrene sådanne arbejdsvilkår, at de kan fortsætte og udbygge det arbejde, som der er så megen respekt for — jeg tror, det netop var de ord, den højtærede undervisningsminister brugte i sin fremsættelsestale. For provinsorkestrene er det af stor værdi, at de kan fastholde de udøvende musikere og blive i stand til at give dem tålelige sociale og økonomiske arbejdsvilkår.

Der synes også at være en mulighed for,

[Chr. Christiansen.]

at bestemmelserne i § 3 skulle kunne sikre Sønderjyllands Symfoniorkestre bedre muligheder i det nationalt kulturelle arbejde, som dette orkester udfører. Jeg finder det ønskeligt, at der i det kommende udvalg bliver set nærmere på tilskudsbestemmelserne i § 3, stk. 2 og 3. Forholdene for Sønderjyllands Symfoniorkestre er ikke helt af samme beskaffenhed som for de 3 landsdelsorkestre; men jeg tror, at et stort flertal i det høje ting vil være interesseret i, at vilkårene bliver de bedst mulige for den særlige kulturelle virksomhed, som Sønderjyllands Symfoniorkestre udfolder både nord og syd for grænsen. Efter min mening må der sigtes efter, at Sønderjyllands Symfoniorkestre bliver en fast institution med et veludbygget orkester på nogenlunde samme linje som vore 3 landsdelsorkestre. Det vil nok kræve, at der etableres et mere effektivt økonomisk samarbejde mellem staten og kommunerne i Sønderjylland, men det må vi vel kunne finde en praktisk form for.

Jeg har allerede anført de mindre orkestres betydning, og jeg glæder mig over, at der i § 4 åbnes mulighed for tilskud til koncertvirksomhed af passende omfang, udøvet på alsidig kunstnerisk forsvarlig måde. Naturligvis må der her ydes et rimeligt tilskud af kommunale midler, for at staten kan træde til. Jeg lægger vægt på, at vi med disse bestemmelser kan forene de praktiske forhold og muskarbejdet i de forskellige byer, sådan at vi kan få en virkelig god koncertvirksomhed, hvor der er stærke ønsker derom. De byer, jeg i denne forbindelse allerede har nævnt — der er måske endnu flere — har jo et muskarbejde, som betyder en frugtbar gerning på de steder, hvor det udøves.

Jeg har i Jyllands-Posten for den 23. februar i år set, at der har været interview med et par orkesterfolk. Det gik ud på, at der blev taget for lidt hensyn til det arbejde, der bliver gjort for musikken uden for hovedstaden. Jeg beder den højtæredede formand om tilladelse til et kort citat. Der bliver i dette interview sagt:

„Hvad vi nu er spændt på, er udfaldet af det lovgivningsarbejde, som er i gang. Er det kun mundsvejr, når der åbnes

en mulighed for, at også vi kan opnå lidt mere støtte, eller kan vi regne med at se princippet gennemført om, at staten giver lige så meget, som der gives lokalt?“

Og der fortsættes:

„Fordobles vore tilskud, kan vi lave en masse musik vi har bedt om at blive indkaldt til forhandling, uden at det har givet noget resultat. Trapperne i København er åbenbart ikke lavet til træsko.“

Jeg bedømmer nu disse udtalelser mere derhen, at der er en stærk og levende interesse for at opnå et godt resultat.

Jeg ved, at der er flere af de mindre orkestre, som har den anskuelse, at de spiller mere end forsvarligt, at de imødekommer et behov, og at de gør et stykke musikalsk pionerarbejde, der kommer hele samfundet til gode. Jeg tør ikke afvise sådanne betragtninger, og jeg mener, de må tages med i den fortsatte overvejelse af lovforslagets indhold.

Mit parti hilser med glæde fremsættelsen af lovforslaget. Gennemføres dets bestemmelser, vil det ikke alene bringe provinsens musikliv ind i bedre og mere rationelle former, det vil også betyde større udviklingsmuligheder for den levende musik i hele vort land.

Bemærkningerne til lovforslaget oplyser, at udgifterne for staten vil blive ca. 1½ mill. kr. i alt, d. v. s. ca. 360 000 kr. mere, end der ad forskellige kanaler i øjeblikket ydes.

Der opnås en vis ligestilling i lønningerne, men pensionsforholdene er ikke taget i betragtning — det er også noget, der fra provinsens side er blevet nævnt over for mig. Der vil således stadig være nogen fare for, at måske flere af vore provinsorkestres gode folk søger væk for at komme til at spille i vore to centrale orkestre.

Jeg regner med, at de nødvendige udgifter optages på de årlige bevillingslove, som det er nævnt i § 5, og i konsekvens heraf, at den kulturelle fond bliver fritaget for de orkesterbevillinger, den nu yder, således at fonden herefter får flere midler til at udvide sin virksomhed på områder, hvor en større indsats er påkrævet.

Jeg kan med disse bemærkninger på mit

[Chr. Christiansen.]

partis vegne anbefale lovforslaget til en velvillig og også hurtig behandling i folketinget.

Viggo Hauch: På mit partis vegne kan jeg indledningsvis takke den højtærede undervisningsminister for fremsættelsen af lovforslaget. Mit partis medlemmer af finansudvalget har sammen med andre nogle gange, når der tidligere har været tale om bevilling af disse tilskud gennem kulturfonden og tipsmidlerne, henstillet, at vi fik en særlig lovgivning derom, og det er baggrunden for, at jeg takker den højtærede undervisningsminister for fremsættelsen.

Musikken er jo en kulturfaktor, det er vort parti enig med andre partier om. Vi finder det godt og glædeligt, at interessen for musikken er stigende. Det er måske nok mest for den mekaniske gengivelse af musikken, men det jo rigtigt, som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen udtalte, at der også er kommet en stigende interesse for den levende musik, en interesse, som også vi fra vor side vil være med til at støtte.

I denne forbindelse vil jeg gerne give tilslutning til de bemærkninger, som den ærede foregående ordfører udtalte, en tak både til udøverne i provinsens musikliv og også til kommunerne for den støtte, de har givet. Vi finder det rigtigt at støtte musiklivet, og måske især støtte musiklivet uden for hovedstaden, og derfor kan vi i princippet give vor tilslutning til dette lovforslag.

I virkeligheden betyder det jo først og fremmest, at vi overfører penge fra andre konti til denne finanslovskonto, som nu kommer. Vi er dog ikke blinde for, at det også indebærer visse udgiftsforøgelser, men det finder vi er i sin orden i dette tilfælde.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder angående lovforslaget, for jeg forstår på den tidligere ærede ordfører, og jeg finder det helt rigtigt, at der kommer en udvalgsbehandling, men jeg vil dog gerne allerede ved denne første behandling af lovforslaget understrege den forudsætning, som er optaget i lovforslagets § 2 b, om, at det skal være en betingelse for tilskud, at orkestret ud over virksomheden i hjemstedskommune

nen øver en betragtelig indsats i eller uden for landsdelen. Vort parti lægger megen vægt på, at det bliver landsdelsorkestre, og vi vil gerne i udvalget drøfte lidt med den højtærede undervisningsminister, om vi kan få dette præciseret måske endnu stærkere, end det er præciseret i den programudtalelse, der står i lovforslaget.

Selv om jeg ikke vil fremhæve noget af de 4 orkestre, der her er tale om, frem for andre, må jeg i tilslutning til det, det ærede medlem hr. Chr. Christiansen udtalte om det sønderjyske orkester, fremhæve, at mit parti ser sådan på det, at ud over den almindelige betydning, dette orkester har, har det også en ikke ringe national betydning, ikke mindst i den konkurrence, som uvægerlig kommer i et grænseområde, og derfor er vi glade for, at der er mulighed for på særlig vis at støtte det sønderjyske orkester.

Jeg har et enkelt spørgsmål, som jeg gerne ved denne lejlighed vil bringe frem og bede den højtærede undervisningsminister besvare. Det er det spørgsmål, om de kommuner, som først og fremmest er interesseret i dette forslag, altså de 3 bykommuner Ålborg, Århus og Odense, har haft lejlighed til at udtale sig, eller om de i det hele taget har været hørt i sagen. Det fremgik i det mindste af det, det ærede medlem hr. Chr. Christiansen sagde, at det har ikke været tilfældet, og hvis det ikke har det, vil jeg gerne bede den højtærede undervisningsminister udtale sig om baggrunden herfor.

Med disse få bemærkninger skal jeg tildele mig på mit partis vegne at anbefale lovforslaget til videre behandling i et udvalg.

Ole Bjørn Kraft: Den konservative folketingsgruppe byder dette lovforslag velkommen. Det er noget af en sildefødning. Det burde efter vor opfattelse have været fremsat allerede for flere år siden. Jeg tror, det er henvedt 4 år siden, at min gruppes formand, det ærede medlem hr. Poul Sørensen, og jeg henvendte os til undervisningsministeren for at formå ministeren til at udforme et lovforslag af denne karakter for på denne måde i stedet for over finansloven eller på anden vis at yde støtte til musiklivet i provinsen. Men det er, som det så ofte er sagt, bedre sent end aldrig, og vi er

[Ole Bjørn Kraft.]

glade for, at det endelig er lykkedes for den højtærede undervisningsminister at få dette lovforslag fremsat i det høje ting.

Vi vil gerne tage dette lovforslag som udtryk for en voksende forståelse af, at der findes et kulturliv uden for hovedstaden, og også for en forståelse af nødvendigheden af en spredning af kulturgoderne og kulturinstitutionerne, og vi vil gerne se dette lovforslag som en velfortjent belønning for det arbejde, der er gjort ude i provinsen for at fremelske og støtte den levende musik. Denne indsats er gjort gennem en årrække af private mennesker, der havde en så stærk og levende interesse for denne side af kulturlivet, at de ville yde både tid og penge for at støtte det. Og det er et vidnesbyrd om den brede tilslutning, disse bestræbelser har haft i befolkningen, at de folkevalgte repræsentanter i kommunalbestyrelserne ikke tøvede med at komme denne private indsats til hjælp gennem prisværdig og betydelig økonomisk støtte. De viste ved at gøre det, at de havde befolkningen bag sig, og de har også på anden måde søgt at støtte sider af kulturlivet, som det har været vanskeligt at få støtte til hos regeringsmagten. Jeg tænker på den støtte, som er blevet ydet til teatre, musikonservatorier, musikforeninger o. a. Der er ingen tvivl om, at når dette lovforslag gennemføres og der derved skabes en fastere basis for disse orkestre, så vil de også i fremtiden kunne blive en vigtig støtte for de teatre, der eksisterer ude i provinsen, og de andre musikinstitutioner, som findes der.

Jeg finder det naturligt at bemærke, at det alt for ofte har været vanskeligt at finde den fornødne forståelse for disse kulturinstitutioner hos de bevilgende myndigheder, i administrationen og i regeringen, men forhåbentlig er der nu ved at ske en ændring, således at det i fremtiden vil være anderledes. Jeg håber, at lovforslaget er en bebudelse af, at statens støtte til kulturlivet skal omfatte det ganske land og ikke alene hovedstadens institutioner.

Det har også en meget stor betydning for hele den befolkningsmæssige udvikling, at der skabes sådanne kulturcentre igennem orkestre, teatre, universiteter, konservatorier o. lign., således at vi derigennem også yder et bidrag til, at samlingen om-

kring hovedstaden ikke bliver alt for voldsom, men at der bliver noget mere balance i disse forhold her i landet. Derfor mener jeg, det er et fornuftigt forslag, der her foreligger. Det hviler i øvrigt på et princip, vi fuldstændig kan tilslutte os, nemlig at der ikke skal være tale om statsorkestre, men at det skal være således, at disse orkestre skal have deres rod i det kulturelle liv de steder, hvor de virker.

Der er en række enkeltheder, som det vil være naturligst at behandle i det udvalg, jeg venter vil blive nedsat. Jeg vil som de foregående talere gerne understrege, at vi lægger vægt på, at disse orkestre, når de nu får et så sikkert grundlag, som de får, så virkelig kommer til at arbejde som landsdelsorkestre. Det har man ikke med rette kunnet forlange af dem før, da deres økonomiske støtte i hovedsagen hvilede på hjembyen og der ikke var midler til rådighed, så de kunne arbejde som landsdelsorkestre.

Jeg vil gerne i forbindelse med dette lovforslag omtale spørgsmålet om Sønderjyllands Symfoniorkestre. Jeg tror ikke, jeg vil sige andet om det, end at de bemærkninger, der allerede er fremsat, har vor levende tilslutning. Der er for os ingen tvivl om, at en støtte til dette orkester har betydning for det nationale liv i grænseegnen, og at det derfor må håbes, at dette orkester kan blive udbygget i fremtiden.

Vi vil også gerne i udvalget drøfte med ministeren, hvorledes vilkårene for støtten til disse mindre orkestre skal være i fremtiden; de opfylder jo ikke lovens betingelser, således som de er opstillet for de større orkestre, men vi tror, det er af betydning, at der for de mindre orkestre bliver skabt en god mulighed for at få hjælp til deres virksomhed.

Vi er altså enige i lovforslagets nødvendighed og er tilfredse med, at det endelig ligger på tingets bord. Jeg kan derfor — det håber jeg vil glæde undervisningsministeren efter de kritiske bemærkninger, jeg har gjort — tilsige det en meget velvillig og hurtig behandling her i tinget.

Helge Larsen: Jeg vil gerne indledningsvis takke den højtærede undervisningsminister for dette lovforslag, som tilsigter at give fastere økonomiske rammer for de

[Helge Larsen.]

tre store byorkestres eksistens, og i denne forbindelse også gerne udtrykke min taknemlighed, fordi der med bestemmelsen i § 3 åbnes mulighed for, at Sønderjyllands Symfoniorkester kan komme til at arbejde under bedre vilkår.

Der er i dag faldet mange anerkendende bemærkninger, som jeg ganske kan tilslutte mig. Det ærede medlem hr. Viggo Hauch gjorde opmærksom på, at det for en stor del er den mekaniske musik, som har øget interessen for musik i det hele taget. Det er rigtigt. Det kan naturligvis ikke være anderledes på et tidspunkt, hvor de tekniske muligheder for gengivelse af musik udvides så stærkt; men jeg vil gerne understrege det, som er det opmuntrende i denne udvikling, at sammen med det større kendskab til musikken via den mekaniske gengivelse er der vokset en meget væsentlig interesse for den levende musik frem, ikke mindst blandt de unge, som man måske ellers kunne tænke sig ville lade sig nøje med den mekaniske musik. Jeg ser derfor med den største glæde på, at dette lovforslag nu hurtigt kan gennemføres.

Der har for et par år siden været ført en diskussion om statens støtte til kulturlivet i hovedstaden og i provinsen, og dr. phil. Jens Kruuse i Århus har fremført meget stærke angreb på begunstigelsen af København. Jeg ved ikke, hvor berettigede disse angreb er, og jeg ønsker ikke på nogen måde at svække den støtte, der gives til kulturlivet i København, men jeg vil gerne understrege, at med denne lov gives der også et tilskud til provinsens kulturliv, som jeg meget gerne ser ydet.

Jeg tilsiger mit partis støtte til en hurtig gennemførelse af lovforslaget.

Vivike: Det glæder mig, at der i salen synes at være bred enighed om, at dette lovforslag skal gennemføres. Det er et stort og utrætteligt og uegennyttigt arbejde, der i sin tid er gjort for at få dannet disse orkestre og få dem til at udvikle sig,

og jeg vil gerne takke dem, der har gjort en indsats ude omkring i landet på dette område. I mange år har disse orkestre måttet arbejde under trange kår, fordi de økonomisk har været dårligt stillet og ringere stillet end orkestrene i hovedstaden. Ved lovforslagets gennemførelse vil der for en del blive rådet bod herpå.

Man kan nok sige, at det har været længe, inden lovforslaget er kommet frem; men nu er det her altså, og hvad orkestrene i Ålborg, Århus og Odense angår, kommer de på lige fod med hovedstadsorkestrene, og ifølge § 4 kan de mindre orkestre, der findes i mange provinsbyer, f. eks. Randers, Horsens o. s. v., efter ansøgning få tilskud. Jeg vil håbe, man i udvalget og hos de bevillende myndigheder vil se sådan på det, at disse tilskud, når der ansøges om dem, ikke vil blive for karrigt tilmålt.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsige socialistisk folkepartis velvillige medvirken til en hurtig gennemførelse af lovforslaget.

Iver Poulsen: Også jeg vil takke den højtærede undervisningsminister for det foreliggende lovforslag, for selv om det ikke vil være tilstrækkeligt til at rette den økonomiske skævhed med hensyn til støtten til kulturlivet, der består mellem hovedstaden og provinsen, betyder det dog et vigtigt skridt i den rigtige retning. Jeg vil gerne udtrykke håbet om, at dette skridt må blive efterfulgt af andre på kulturlivets område; jeg tænker bl. a. på provinsteatrene og på provinsens musikkonservatorier. I betragtning af, at skævheden er så iøjnefaldende, at ingen har kunnet undgå at få øje på den, finder jeg, at det betænkeligt nærmer sig det uansvarlige, at denne skævhed ikke for længst er søgt rettet. For musiklivets vedkommende er forholdet det, at staten opretholder 3 store orkestre i hovedstaden på i alt ca. 300 musikere, der koster staten 6 mill. kr. årlig, medens provinsens 3 store orkestre i Århus, Ålborg og Odense kun modtager i alt ca. 800 000 kr. årlig fra staten. Når de tre store provinsbyer har

[Iver Poulsen.]

kunnet opretholde byorkestre af samme kvalitet som hovedstadens — blot er de for små — skyldes det en beundringsværdig offervilje fra disse byers side. Således yder de nævnte provinsbyers indbyggere hver ca. 6 kr. årlig til musik- og teaterlivet, medens hovedstadskommunernes indbyggere kun yder 16 øre.

Provinsorkestrenes betydning for musiklivet og som kulturfaktor er så indlysende, at den ikke behøver nærmere omtale; og det burde ikke være vanskeligt at opnå enighed om, at vi fra samfundets side bør påskønne provinsens bestræbelser og offervilje på dette område, hvilket det foreliggende lovforslag også tager sigte på. Men som det hidtil har været, har samfundet ikke vist nogen påskønnelse af provinsens offervilje, tværtimod. Provinsorkestrene har levet og lever stadig under en selvfølgelig meget generende usikkerhed, fordi staten påfører dem en hård og ulige konkurrence om de bedste musikere og provinsorkestrene stadig må se sig tappet for deres bedste kræfter. Disse søger ganske naturligt til statsorkestrene, fordi staten betaler meget større honorarer, end provinsbyerne evner. Således betaler staten en slutgæge på 25 000-26 000 kr. plus pension, medens provinsbyerne kun evner at betale 16 000-18 000 kr. uden pension. Man kan ikke bebrejde musikerne, at de søger ind til de langt bedre lønnede stillinger i hovedstaden, men den store forskel i lønningerne må ændres, hvis provinsorkestrene ikke stadig skal lide under den uvished og mangel på stabilitet, som flugten af deres bedste folk til hovedstaden giver. Enhver vil kunne forstå, hvor generende det er for et orkester og en kapelmester, når man stadig må se sit orkester tappet for de bedste kræfter — og det er altid de yngste og de bedste musikere, der søger ind til statens bedre lønnede stillinger. Da det kongelige kapel sidst udvidede, måtte f. eks. Århus Byorkester afgive 3-4 mand af de bedste, og i løbet af de sidste 10 år har dette orkester måttet se 12-14 mand af sine bedste folk rejse til statens bedre lønnede stillinger. Endvidere spiller en dygtig musiker som oftest en helt afgørende rolle i et mindre provinsorkester, men kommer som regel kun til at spille en mindre betydnings-

fuld rolle i det større og bedre besatte orkester, hvorved ikke blot vedkommende provinsorkester lider et betydeligt tab; det samme gælder i nogen grad, om jeg så må sige, landets samlede musikliv, fordi den dygtigste arbejdskraft ikke bliver sat ind på den for helheden mest hensigtsmæssige plads.

Lovforslaget søger tilvejebragt en forment stabilisering af provinsorkestrenes forhold, bl. a. ved at sikre provinsmusikerne en slutløn på ca. 24 000 kr. årlig uden pension. Det er et beskedent ønske, og der er for mig det tiltalende ved lovforslaget, at det ikke tilsigter at oprette statsorkestre, men at der simpelt hen er tale om hjælp til selvhjælp, nemlig 50 pct. af orkestrenes lønningsudgifter. Det er efter min opfattelse et godt princip. Selvhjælpen har provinsen ydet i så rigt mål på et værdifuldt kulturelt område, at jeg på mit partis vegne med glæde kan anbefale lovforslaget.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker ordførerne for den særdeles velvillige modtagelse, lovforslaget har fået. Jeg tror godt, man kan sige, at når den velvilje er kommet så stærkt til udtryk, som den gjorde det, skyldes det ikke mindst det forhold, at alle må erkende, at provinsorkestrene har præsteret et særdeles dygtigt arbejde dér, hvor de har virket, og de har vist megen offervilje for at holde det apparat i gang, som nu engang skal til, når et stort orkester skal bygges op. Hvis ikke denne trofasthed og interesse for musikken og offervillighed hos musikerne havde været til stede, ville der ikke have været den baggrund, som der er i dag for at slutte op om en fastere ordning. Jeg synes nok, at disse musikere har et rimeligt krav på en bedre ordning, idet den usikkerhed, der knytter sig til deres stilling, er betydelig.

Jeg tror derfor, det er med god grund, at folketinget nu giver udtryk for taknemlighed ved at skaffe mere stabile og sikre vilkår for de mennesker, der udfører denne gerning, således som det er kommet til udtryk i dag, og jeg vil tro, det vil glæde de pågældende, som gennem en årrække har måttet sidde i forholdsvis usikre stillinger.

Jeg er enig i den betragtning, at forudsæt-

[Undervisningsministeren.]

ningen for, at staten yder betydelige tilskud til disse orkestre, bl. a. også må være, at de ikke alene er forbeholdt de byer, hvortil de egentlig hører, men at de også bliver landsdelsorkestre, hvilket de også gerne ønsker at være. De orkestre i de tre byer, der her er tale om, har meget musikalsk arbejde og bringer megen lødig og god musik ud til oplandskommunerne til stor glæde for befolkningen. Denne del af deres virksomhed ved jeg at musikkerne i landsdelsorkestrene tillægger meget stor betydning, og den vil ikke blive formindsket, efter at de har fået en fastere ordning, end de hidtil har haft.

Jeg er også enig i den betragtning, at vi kan tale nærmere om, hvordan vi bedst sikrer og støtter Sønderjyllands Symfoni-orkester, som har en ganske særlig opgave. Det vil måske være vanskeligt at stille krav om den samme lokale støtte fra en enkelt by i lighed med det, man kræver af de tre byer, som har landsdelsorkestre, men det kan vi tale om i udvalget. Der er ikke direkte i forbindelse med det lovforslag, vi her behandler, ført forhandlinger med de pågældende kommuner, men der har været ført forhandlinger gennem adskillige år om forslag og tilskudsordninger af lignende karakter, og jeg føler mig helt sikker på, at kommunerne vil være indforstået med det lovforslag, som her foreligger; de repræsentanter for orkestrene, som har deltaget i musikkommissionens arbejde, er i alt fald helt indforstået med det grundlag, der her er bygget op.

Jeg takker for den tilslutning, der er givet til lovforslaget, og jeg er naturligvis villig til i udvalget at drøfte enkeltheder. Jeg tror, det vil glæde alle, der interesserer sig for musik, og også dem, der udfører det fortjenstfulde arbejde i orkestrene, at høre om den modtagelse, lovforslaget har fået fra alle partiers side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Chr. Christiansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning *vedtoges dette forslag.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifter har afgivet betænkning over nævnte lovforslag.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse har afgivet betænkning over nævnte lovforslag.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget H. C. Toft har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvilket initiativ agter udenrigsministeren at tage over for medlemsstaten i de syv — Schweiz — i anledning af, at eksporten af levende slagtekvæg og kød til Schweiz fra Danmark ikke har fået det omfang, som det var hensigten at opnå med den tosidige aftale mellem Danmark og Schweiz?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 9. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i færdselsloven.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

[Formanden.]

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om udvidet adgang til pension og hjælp).

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension. (Om invalide- og folkepensionsbidrag).

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om Statsbanepersonalets Sygekasse.

Mødet hævet kl. 15²⁰.

42. møde.

Torsdag den 9. marts kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om ophævelse af lov om en opspæringsordning for unge ikke-forsørgere har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Finansudvalget har afgivet tillægsbetænkning over forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1961 til 31. marts 1962. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget Per Hækkerup, Erik Eriksen, Poul Sørensen, Aage Fogh, Aksel Larsen og Iver Poulsen har meddelt mig, at de ønsker til udenrigsministeren at stille følgende forespørgsel:

„Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give om den seneste udvikling på det udenrigspolitiske område, herunder de europæiske markedsplaner?“

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i færdselsloven.

Valgt blev: *Victor Gram, Boye Hansen, Horn, Aage Knudsen, Waldemar Laursen, Helge Nielsen, P. A. Rasmussen, Peter Ravn, Else-Merete Ross, Helga Pedersen, Vagn Bro, Dalsgaard, Holmberg, Marie Antoinette von Lowzow, Hanne Budtz, Reedtz-Thott og Herluf Rasmussen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

Valgt blev: *Chr. Christiansen, Alsing Andersen, Dose, Andreas Hansen, Peter Jørgensen, Peter Kristensen (Ålborg), Mørk, Søgaard, Helge Larsen, Viggo Hauch, Per Federspiel, From, Peter Larsen, Ole Bjørn Kraft, Asger Jensen, Ellen Strange Petersen og Vivike.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1510, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 133).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1510, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 133).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes tekst og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.